

א) שנת זח. לקמן פ' ט"ז, ט) כלים פט"ו מ"ב, א) (דברים טו, ו') [נשי' גיטין ג, ד"ה אלף על הקרקע] (ט) ושמיני פרשה ט, א) [מכאן שיר לעיז'], א) [ז'ל קצנען, ט) ז'ל וליטה מקלען, יעב"ץ וע' קוקן שיעורים אות טז]

תורה אור השלם

1. ויזנון לא שמע בהשביע אביו את דעם וישלח את קצה המטה אשר בידו ויטבל אותה ביערה הדבש וישב ידו אל פיו ותאקרה עצה: שמואל א יד כו

הגהות הב"ח

א) רשב"ם ד"ה (דבד) הקדוש היה הוא בקרקע וכו' לא שיר לא יגיד ושבבוי ועמוד הוא שכל מה שזילת: (ט) ד"ה וליטה וכו' כפרק המוכר, כי כן דבש פ' ע"ב: (א) ד"ה אינה בקרקע דמשום: (ד) ד"ה ה"ג וכו' מיידי וקא קרי ליה: (ה) תוס' ד"ה ושמיני וכו' כלי עץ וכלי עור וכלי עשם: (ז) בא"ד ונשא וכו' כלי עץ וכלי עור וכו' מ"ל מכל כלי עץ: (א) בא"ד ונשא וכלי בית קיטול נמי איירי וכו' דא"ר יחזק: (ח) בא"ד דרשה נגמרה היה ההוא דמרת הסניס אמאי קבעי:

מופת תוספות

א. ומה פכין קטנים שטורחם דוב טמאים במת מפץ שטמא דוב אינו דין שטמא במת. ב. ויסכיכה בחיצין זכרים כשרה בפ"ק בסוכה (כ"ב): ואי מקבלי טומאה אפי' מדרבנן, הוי פסולי לסיכון. מוס' מחמת ז': ג. ועיקר דרשה דרשני למה שק מוטלעין מלא וריקן. מוס' תימזין ל' T. והיינו מוס' דאורנין מעיקרא שאני פשוטי כלי עץ דרבנן, כלומר משא"כ בשבועה שהיא פסולה דאורייתא [ו]מתמה ללמדה וכו', והא אינו דקתני פוסל את המקוה מכלל דאיכא מקוה מעיקרא וביזן שכן אינו נפסל אלא מדרבנן. כ"ן.

ופלוני והיינין צמקוס פלוני שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כ"ז שארנה והיינין חותמין עליו מלמטה או העדים והלכך משמער שטרותיו לב"ד לגבות ואיהו לא קבצי לא קרינא ביה לא יגוש^א דדיינין קמגבו ליה והפקר ב"ד הפקר וה"מ כשש לו קרקע ללוה דמאי כאלו יש למלוה משכון דצמשכון לא שיר לא יגוש^א שכל מה שזכרו חכמים לתקן כדי שלא יהו נראין עוקרין דבר מן התורה התקינו כן נראה הטעם צעני. ומרבי זקני זל"ד^א שמעמי דהיינו טעמא דסתם לוח אין רגילין להלוותו אלא"כ יש לו קרקע להשתעבד למלוה וצמילתא דשכיחא תקינו רבנן אצל בשאין לו קרקע מילתא דלא שכיחא היה ולא תקינו רבנן פרוצול. ואמא רבי אליעזר למימר דאס יש ללוה כוורת דבורים כומצין פרוצול דסד"א אע"ג דהרי היא בקרקע לשאר דברים לגבי הך תקנה לא חשיבא קרקע דלא סמכא דעתיה דמלוה עילויא הואיל ויכולין לטלטלה קמ"ל: ואינה מקבלת טומאה. זו הכוונה במקומה דכיון דמחוצרת היא לקרקע ילאה מתורת כלי וגם הדבש צמנכה אינו מקבל טומאה

דבטל לגבי כוורת. ודוקא במקומה אצל אס נטלה משם או מקבל הדבש טומאה כמאן דאמר וי פפרק המוכר את הספינה דלא צני מחשבה דאיכא מאן דמגריך מחשבה והלכך אצטריך הכא גבי טומאה למימני במקומה וה"ה לכל הך מיני: והרודה ממנה. כשהיא במקומה דהיינו מקום גידולו של דבש חייב חטאת כמולג מן הקרקע. אלמא לר' אליעזר חקקו ולבסוף קבעו קרקע משוי ליה וביימתא דלעיל דלא כרבי אליעזר היה ומיהו הך רבנן היא: אינה קרקע. וי משום דחזיבז בקרקע לא בטיל תורת כלי מיהה ומקבלת טומאה במקומה וגם הדבש דלא צני מחשבה דתניא לקמן בהמוכר את הספינה [פ:]: ה"ג הסס אמר רבי אליעזר מאי טעמא דר"א. דחשיב לכוורת דבורים כמחוצר דכמיז ויטבול אותה ביערת הדבש ביהומתן כמיז ונדבש במקום גידולו מיידי^א וקרי ליה יער והלכך חשיב ליה מחוצר ואפי' אין הכוורת מחוצרת ממש בקרקע אצל גבי ינור שחקקו ולבסוף קבעו מודי ר"א דחשיב כלי ופסיל מקום דקצמני ברייתא ואמתי לא ידעינן הי ניחוי ר"א דלית ליה הך ברייתא: דף של נחוטמין. נקר רחצ לערוך עליו וללוש את הפת. ולי נראה הוא דף שקבוע בכותל לימן עליו את הפת למכור כעין שעושין פלטרינן שלנו בכותל בתיהן מנחוך. ולקמן [ע"פ] מוקי דדף של מתכת דפשוטניהן קטמין: רבי אליעזר מטהר. דכל המחוצר לקרקע הרי הוא כקרקע: וחכמים מטמאין. דלא בטיל לגבי קרקע. ומיקון הדף שמחליקין אותו לכך הוא במקום חקיקת הנינור דמיקון משוי לה גמר כלי לקבל טומאה. ומדלא קמפלגי בין תקנו ולבסוף קבעו וצין קבעו ולבסוף תקנו אלמא לרבי אליעזר הכל טהור לא שנה חקקו ולבסוף קבעו לא שנה קבעו ולבסוף חקקו ולרבנן הכל טמא. אלמא ההיא ברייתא דנינור דלעיל דקמפלגי בין קבעו ולבסוף חקקו וצין חקקו ולבסוף קבעו לא רבנן ולא רבי אליעזר דאי ר"א אפי' חקקו ולבסוף קבעו היה לו להכשיר ואי רבנן אפילו קבעו ולבסוף חקקו נמי יפסול את המקוה: לעולם רבי אליעזר סבירא ליה כברייתא דנינור שחקקו ולבסוף קבעו אכתי כלי הוא ולא בטיל לגבי קרקע ופסיל את המקוה והכא גבי דף היינו טעמא דר' אליעזר דמטהר ליה אפילו בתקנו ולבסוף קבעו דשאי פשוטי כלי עץ כנון האי דף דלפ' קודם שקבעו אין לו טומאה אלא מדרבנן והלכך קבעו מיקל ר' אליעזר אצל לעיל גבי ינור שמים שאזינס

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סו.

[ומקבלת^א טומאה במקומה]. וא"ת מה טעם נקט גבי טומאה במקומה דאין חילוק בין במקומה בין שלא במקומה דהא לאו מחוצרת היא ואומר ר"ת שלא במקומה מקבלת טומאה כיון דמטלטלין אותה ממקום למקום דמאי לשאר כלים שבצית וגזרו בה רבנן טומאה דלמא אמי לאחלוסי:

ושאני פשוטי כלי עץ דרבנן. וא"ת דבזהך דחזו למדרסות איכא טומאה דלורייתא דכל המטמא מדרס מטמא טמא מת ק"ו מפכין קטנים כדאמרין בפרק כילד הרגל^א (ב"ק דף כה:.) ובפרק על אלו מומין (בכורות דף לה.) נמי פריך ואין לו חזק ככלי שטף מדאורייתא צר קבולי טומאה הוא והא דומיא דשך צעינן ומשני בזהך דחזו למדרס ואי צשאר פשוטי כלי עץ דלא חזו למדרס הנהו אפי' מדרבנן לא מקבלי טומאה כדמוכח צירס חולין (דף ג. ושם ד"ה טו) דאמר הכל שזטמין ואפי' טמא צמוקדשין האי טמא דאיטמי צמאי כו' ומשני כגון צבדק קרומית של קנה ושחט צה ואי מקבלי טומאה מדרבנן מאי משני וכו"ת הסם דללא עבדה כעין

כלי דעל כרחק איירי דעבדה כעין כלי דקדשים טעונים שחיטה ככלי כדאמר^א בהמודה (מנחות דף פג:.) מויקא את המאכלת ועוד מנן במסכת כלים (פ"ג מ"א) ומיימי לה צפ"ק דשבת (דף טו. ושם) כלי עץ (ו) וכלי עשם וכלי זכוכית פשוטיהם טהורים ומקבליהם טמאים ועל כרחק טהורים אפילו מדרבנן דכלי זכוכית אפילו מקבליהם ליכא טומאה אלא מדרבנן כדאמרין במסכת שבת (סג.)^א ופירש רבינו שמואל דודאי אין להם טומאה אפילו מדרבנן ומסקנא לא קרימנא הכי אלא מוקי לה צדף של מתכת ויש מפרשים צדף של נחתומין אע"פ שהוא פשוטי כלי עץ מקבל טומאה מדרבנן כיון שהוא משמש אדם ואת משמשי אדם דדריש צת"כ צפרשת ויהי ציוס השמיני כלי^א (יכול אפילו הסוגל והקולב כו' ת"ל כלי עץ ולא כל כלי עץ יכול שאני מוציא את השולחן ואת הטבולא ואת הדולבקי ת"ל כל כלי עץ ריבה ומה ראיית לרבות את אלו כו' ת"ל שק מה שק שהוא משמש אדם ואת משמשי אדם אף אי ארצה את השולחן כו' ועל כרחק בשאין ראיון למדרס מדלא נקט מטה כסא ופסלס ויהוה ליה לרבוניהו מקראי דמשכב ומושב ובאין להם צית קבול^א איירי מדלא קאמר מה שק מניטלטל מלא וריקס אלמא מקבלי טומאה ואע"ג דמפיק להו מקרא לא היו אלא אסמכתא^א כמו כמה דרשות דת"כ ובספרי דלא היו אלא אסמכתא וכן ששמע צפרק שמי הלחם (מנחות דף ט:.) א"ר יוחנן לדברי האומר מסגרתו למטה היתה פירוש למטה ציגלי השולחן ולא בשולחן טבלא המתהפכת טמאה פירוש דדרשינן השולחן הטהור מכלל שהוא טמא לדברי האומר מקגרתו למעלה היתה טבלא המתהפכת מיצעי דהא דשולחן של מקדש מקבל טומאה לפי שהיה לו צית קבול אצל טבלא המתהפכת שאין לה צית קבול מיצעי ואי דרשה גמורה היא (ו) דת"כ אמאי מיצעי מיוסוק ליה מקרא דהתם אלא ודאי אסמכתא היא ובטבלא המתהפכת מספקא ליה אי מקבלת טומאה מדאורייתא כדפירש הקונט' התם משום דעדיפא משאר פשוטי כלי עץ לפי שראוי להשתמש בה משני דאדין ולמאן דאמר למטה היתה טמא מדכתיב הטהור:

מבב"א דשאיבה דאורייתא. רשצ"ס ור"ת מפרשי דכולו שאוב הוי דאורייתא^א ומציאזם ראייה מדמתני צת"כ צפרשת ויהי ציוס השמיני מקוה מים יהיה טהור יכול מילא בכתפו ועשה מקוה בתחלה יאה

פוסלין את המקוה מן המורה דתניא צת"כ^א יכול מילא מים על כתפו ועשה מקוה בתחלה יאה טהור ת"ל מעין [ויקרא יח] מה מעין צדי שמים אף מקוה צדי שמים התם מודי ר"א דפסיל מקוה דמשום קביעותו צקרקע לא בטיל מניה תורת כלי דמעיקרא ומיהו לא אשכחן טומאה לפשוטי כלי עץ אפי' מדרבנן חוץ מאותן הראיון למדרס וכדתנן במס' גדה (דף מט.) כל המיטמא מדרס מיטמא טמא מת ובמסקנא נמי מוקמינן לה צדף של מתכת: ומתמה גמ' **מכלל דשאיבה דאורייתא.** דמדקא משני הכי שמעינן דברייתא דלעיל בפסול שאיבה דאורייתא מיידי והלא מדרבנן הוא כדאמר^א במסכת יבמות (דף פג:.) שאם היה מקוה מ' סאה ונתן סאה שאזינס ונטל סאה כשר עד כמה רבי יוחנן אמר עד רצו והיינו טעמא דמדאורייתא הוא דבעינן מקוה ממים מוכנסין לכתחלה בלא שאיבה דאיתקש למעין כדפרישית לעיל ואפילו נפלו בחר הכי שאזינס בטלו צרובא א"נ קמא קמא בטיל ולעיל נמי גבי ינור המקוה היה עשוי כצר כהוגן ואח"כ קבעו שם ינור כדקתמי פוסל את המקוה מכלל דהיה שם מקוה מעיקרא הלכך פסולא מדרבנן הוא: ^א**ועוד.** אפילו אס תמנא לומר דאחמירו ציה רבנן כשל מורה הכא גבי דף נמי דאורייתא מיידי דצדף של מתכת מיידי דטומאתו מן המורה דשגלמא עץ איתקש לשק [דכתצי] כלי עץ או צגד או עור או שק [ויקרא יח] מה שק מניטלטל מלא וריקן אף כלי עץ כו' אצל כלי מתכת צפרשת מדין הוא [דכתצי] (במדב ג) אף את הוהב צו' ולא איתקש לשק. ואמתי דלא כרבי אליעזר היה הדיא דנינור דרבי אליעזר לא קמפלגי מיידי צין^א חקקו מעיקרא לחקקו ולבסוף קבעו: **האמר רבי יוסי צרבי חנינא כו'.** משום דפשוטי כלי עץ לית להו טומאה כלל הלכך אוקמה צדף של מתכת: אלא

עין משפט ונר מצוה

לד א מיי פכיא מנל שבת הל' ו פסנ לאון סה טושיע ח"ט ח' שבת ספיף יג: ב מיי פכיא מנל סליס הלכה ד:

רבינו גרשום

ואינה מקבלת טומאה במקוה. ודלאו כלי הוא דכרקע דמי: חייב חטאת. משום הדולש וברר המחוצר: וחכמים אומרי אינה כרקע וכו'. והשאת משמע דלא ר' אליעזר היא דהא ברייתא קתני גבי צניור חקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה דלא כרקע דמי. ולא רבנן היא דאמרי אינה כרקע וברייתא קתני קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה אלא (דלאו) דכרקע דמי: ותם טעם דר' אליעזר. דחשיב ליה כרקע משום דרת' ויטבולו אותה ביצרת דחש. מה ענין הטבילה אצל יער אלא מה יער כו'. אבל לענין צניור כברייתא ס"ל. ורבנן לית להו האי דרשה דר' אליעזר להכי קסברי בשניור כברייתא אמר דכל שנה אינה כרקע אבל בשניור כברייתא אמר להו: דף של נחתומים. נטר שמתקין על גביו הלחם: ר' אליעזר מטהר. דלא קא מקבל טומאה והואיל דקבעה כרקע דמי: מני. ברייתא דצניור: אי ר' אליעזר אפילו חקקו. לצניור ולבסוף קבעו לא ליפסל דכרקע דמי דרקתני הכא דף של נחתומים אע"ג דחקתו קודם וקבעו בכותל ר' אליעזר מטהר דכותל כמחוצר. ואי רבנן אפי' קבעו לצניור ולבסוף חקקו נמי לפסול דתורת כלי עליו דדי היכי דאמר הכא בין קבעו דף בכותל ולבסוף תקנו בכותל עצמו ובין תקנו בתחלה ולבסוף קבעו כל שעה מטמא דלאו בכותל דמי הכי נמי אפי' קבעו ולבסוף חקקו ליפסל: לעולם ר' אליעזר ושאיני פשוטי כלי עץ. דלית להו בית קבול כנון דף: דטומאה דרבנן. כלומר מדרבנן מקבלת טומאה ולא מדאורייתא ומשום הכי מטהר אפי' כי תקנו ולבסוף קבעו. אבל בני מים שאובים דאורייתא מים פסול הוא. ומקשי לר' אליעזר מכלל דראובין דאורייתא. כלומר מים שאובין פוסלים את המקוה